

Gözümüzün "BOR" u

Mehmet SELİM

Anadolu'da bor yatakları'nın bulunuşu ve işletilmesi Romalılar devrine rastlar. 13 ve 14. Yüzyıllarda Susurluk ilçesinin Sultançayır mevkiindeki Pandemit yataklarının Romalılar tarafından işletildiğini doğrular belgeler bulunmaktadır. By bölgenin Osmanlı İmparatorluğu sınırları içine girmesinden sonra uzun süre boraks yataklarına dokunulmamıştır. Osmanlı İmparatorluğunun kendi ekonomisi üzerindeki etkinliğini kaybetmeye başladığı 18 yüzyıl yarısından itibaren, ülke ekonomisi, sanayi devriminin ortaya çıkardığı sömürgeci yaklaşımların hedefi olmuştur. Tüm dünyayı sarsan sanayi devrimine, ayak uyduramayan Osmanlı Devletinin doğal zenginliklerinin Avrupalı sanayicilerin hammaddesi olmasının öyküsü böyle başlar.

Tanzimat Fermanı. Anadolu'daki zengin endüstri hammaddelerini yurt dışına çıkışının başlangıcı olması açısından bir milat teşkil eder. Bu süreci İslahat Fermanı daha da hızlandırır ve derinleştirir. Diğer taraftan 1700'lü yılların ikinci yarısında Fransızlara tanınan keza Salta Umanı Antlaşmasıyla İngiltere'yi de kapsar hale getirilen "GÜMRÜK-SÜZ TİCARET" Osmanlı'yı tam anlamıyla batı endüstrisinin bir pazan haline getirmiştir. O yıllardan bu yana sanayileşmiş batı öfkelerinin Osmanlıya bakışı "HAMMADDE KAYNAĞI ÜRÜN PAZARI" şeklinde olmuş ve bu bakış hiçbir değişikliğe uğramadan günümüze değin süregelmiştir. Osmanlı İmparatorluğu'nun içine düştüğü durum ve Kırım savaşıyla daha da belirginleşen mali sıkıntılar bir taraftan borçlanmalarla aşmaya çalışılırken diğer taraftan da borç karşılığında muhtelif vergi gelirleri devlete ait mülk ve teşebbüsler ve bunlara ilişkin gelirlerde borç karşılığı garantileri teşkil etmektedir. Artan ve devletin kaldıramayacağı boyuta ulaşan borç yükü, Osmanlı'nın ellini kolunu bağlayacak Duyunu Umurây'e'nin doğmasına Türklüğün bağımsızlığının tartışılmasına ve yurdun paylaşılmasına yol açacaktır.

JBu çerçevede, dünyanın en büyük Bor kaynaklarının sömürülmeye başlaması Avrupa sanayinin hammaddesi olması da 1856 yılında başlamış Balıkesir deki Boraks madenlerinin işletme imtiyazı padişah fermanıyla "Desmazüres" adlı bir Fransız'a verilmiştir. 1856 yılından bor madenlerinin devletleştirilmesi tarihli olan 1978 yılına kadar geçen sürede muhtelif yerli ve yabancı şirketler ürettikleri tüm bor cevherlerini bir lira vergi ödemedi yurt dışına çıkarmışlar. Türkiye'de bor endüstrisi kurma yoluna gitmemişlerdir. Bugünkü Rio Tinto adlı çok uluslu endüstriyel hammadde tröstü bu şirketlerin tamamını kendi bünyesine katmış bünyesine alamadığı şirketlerin ürettikleri cevherinde tek alıcısı olmuştur. O tarihlerde 20 \$/ton fiyatla yurt dışına çıkarılan cevherler devletleştirme sonrası 400 \$/ton mertebesine kadar yükselmiştir.

Cumhuriyetin ilk yıllarıyla birlikte Misaki İktisadi'nin bir sonucu olarak başlayan millileştirme hareketleri sonrası, Osmanlı'dan beri tanınmış bir çok yabancı imtiyazının ortadan kaldırılması sağlanmış olmakla birlikte, Avrupa endüstrisinin çok uluslu sermayesinin iştahını Türk endüstriyel hammaddeleri her zaman kabartmıştır. Bor tuzu madenlerimiz için bu iştah, teknolojik tahriklerle şiddetli bir arzu halinde varlığını sürdürmektedir. Bu arzu, entrika derecesine varan bir oyunun hemen hemen her sahnesinde sinsice ve bir tilki kurnazlığında ortaya konarak sonuç alınmaya çalışılmaktadır.

Madenler sanayileşmenin ana girdisini teşkil ederler. Endüstriyel hammadde kaynaklan olmaksızın sanayileşmek bugünkü dünya düzeninde imkansızdır.. Bu bağlamda dünya sanayinin her göm artan oranda ihtiyaç duyduğu madenler bir tarımı ürün gibi değildir. Tarlaya bir parça maden parçası attığınız zaman ertesi yıl onun üç beş katı maden alamazsınız. Madenler çok uzun yıllar sonrası oluşurlar tabii uygun ortam; bulabilirlerse bu zaman istisnasız milyonlarca yıldır. Endüstriyel hammadde bir diğer özelliği de ilerleyen sanayileşmenin ve kullanımdan kaynaklanan yok oluşun bir sonucu olarak değerlerinin ve önemlerinin artmasıdır. Bu ilki özellik bile Türk borlarının kendi sanayileşme sürecimizin vazgeçilmez bir hammadde olduğunu kanıtlar.

ÄÜ (ARTİM) KEMAL VE BORLAR

Globalleşen dünya da açılan ve serbestleşen pazarlar yoğun rekabeti de beraberinde getirmektedir. Dünyanın Türkiye'ye bakışı hala hammadde kaynağı bir ülke konumundadır. Bu şartların varlığı bile özelleştirme sonucu Türk bollarının yok pahasına yurt dışına çıkartacağına öncül işaretleridir. Nitekim ileri sanayileşmiş ülkeler ithal yoluyla temin ettikleri hammaddenin öz vatanında ileri boyruç ürün yatırımı yapmak gibi bir yolu benimsememişler, tam tersine Türkiye'de bu amaca dönük endüstri tesis-Herinin varlığından süretti rahatsızlık duymuşlardır. Şimdi savaş, önümüzdeki yılların, geleceğin hammaddesi olan bor madenlerimizin mal edinilmesi ve rantının paylaşımı savaşdır. Savaşı kazanmayı uman taraflar Türkiye'ye bor uç endüstri yatırımları değil, kendi ülkelerine götürecekleri ham maddenin sağlayacağı kar ve daha da güçlenen tekelinin hayalleriyle yanıp kavrulurken içimizden birilerini Ufusal Kurtuluş Savaşımızın daha hemen başında Damat Ferit hükümetinin Dahiliye Nazm olan ve Ulusal Kurtuluş girişimlerini engellemek için elinden geleni ardına koymayan bir siyasetçi ve aynı zamanda tanzimat döneminin yarattığı istiklalci ve millici olmayan işbirlikçi bir yazar olan Ali ya da "Artin" Kemal gibi kullanmaya çalışılmaktadır., Günümüzün Ali (Artin) Kemallerinin köşe yazılarından söy-

leşlerinden, W programlarından,... ellerinin nerelere o-
zandığı, güçlerinin nerelere yettiği, karşılığında neler aldıkları
hepimizce malum.

Günümüzün Artın Kemalleri bakın nasıl bir kandırmaca
savaşı içindeler ve nasıl doğrulan mahir bir şekilde
çarpıyor ve sanki devlet ve 2840 sayılı yasa özel sektörün
bor kullanımını yasaklıyormuşçasına yanlışları doğru gibi
ortaya koyuyorlar; işte gazeteler, dergiler ve televizyonlarda
sık sık işlenen argümanlar;

- "üstünde yüzdüğümüz" bor cevherinden yararlanamıyoruz.

• Madenlerimiz emperyalistlere esir edildi., emperyalizme
hizmet ediliyor,

• Türkiye'de bor sanayiciye pahalı satılıyor- bor
sanayiciye satılmıyor- Bor sanayicisi cezalandırılıyor

• Bor sanayinin gelişmesini borların devlet tarafından
işletileceğini öngören 2840 sayılı yasa- engelliyor.

• Eti Holding; (devlet bu işi yapamıyor). Daha çok satalım
daha fazla döviz getirelim.

• Bor madenleri stratejik değildir...

İşin garip tarafı bu argümanları seslendirenler ve yazan-
ların arkasındaki güçlerin, bor madenlerini ülkemizde işle-
yerek ileri ürünlere dönüştürecek bir tek tesislerinin olma-
ması. Onların arzuladıkları tek şey işbirliği içinde bulun-
dukları! yabancı: tekellerin., ülkemizin dışında kurup geliştirdikleri!
yüksek teknolojilerinin komisyon karşılığı hammad-
delerini sağlamanın yanı sıra .ülkemizin gelişmiş ülkelere
ham bor satışını devam, ettirmesini sağlamak. Tüm bor tartışmaların
Eti Holdingin ham bor satışından tedricen çekilme karan almasından sonra
alevlenmesi de bir o kadar düşündürücü. Bir o kadar düşündürücü olan da
ülkemiz bor kaynaklarının ham olarak, satılmasını arzu eden bazı
aklı evellerin de bor madenlerinin özelleştirilmesi konusunda
baskı yapmalarını sağlamak üzere IMF-Dünya Bankası gibi kuruluşlara,
öfkemizi mektupla şikayet etmesi ve bu kuruluşlardan da kendilerine yazılı
olarak destek sözü verilmesi

İşte yukarıda sıralanan yanlışların doğrulanı;

Üstünde yüzdüğümüz bor cevherinden yeterince ve hat-
te olabilecek en alt düzeyde yararlandığımız acı bir gerçek bu
gerçek tüm madenlerimiz açısından geçerli. Ancak bunun birinci
sorumlusu ne devlet ne Eti Holding ne de 2840 sayılı yasa.,
Mevcut durumun birinci derecede sorumlusu maalesef özel sektörümüz,
Ülkemizde 1923 yılından bor madenlerinin devletleştirildiği
1978 yılına kadar özel sektörümüz bor madenlerimizi değerlendirecek
bir tek sanayi tesisi yapmadığı gibi ikendli içinde ülke kaynaklarını
her gün daha ucuz fiyatlarla ihraç edilmesi sonucunu doğuran
çirkin bir rekabetin 'taralı olmuştur. Sonuçta devletin yaptığı tüm
uyarlar sonuçsuz kalmış, ihraç fiyatları 20 \$/ton fiyatlara
gerilemiştir. Devletleştirme, fork milletine ait bor madenlerinin
1978 öncesi sorumsuzca israf edilmesinin önüne geçen yerinde
bir uygulama olduğu bor ihraç fiyatlarının 40G\$/ton fiyatlara
çıkmasıyla kanıtlanmıştır.

Yer altı kaynaklarını! yabancı ülkelerin sanayilerinin

kullandığı bir hammaddeye dönüşmesinin nedeni ise, ülkemizde
özel sektörün ısrarla madene dayalı sanayiye yönelmemesi bu
alandaki sanayi yatırımı yerine ham maden ihracını yeğlemesidir.,
Ülkemizde madenlere dayalı sanayi tamamen devlet tarafından
kurulmuştur. Örneğin madenlerimizimize dayalı Bakır»
Demir-Çelik., Alüminyum, Çinko, Raine boraks, Gümüş,
Ferrokiom tesislerinin temelinde büyük önder Atatürk'ün
direktifleriyle kurulan ETİBANK vardır... Keza madene dayalı
ileri ürün üretimi tesislerinin temelinde yine Büyük önder
Atatürk'ün direktifleriyle kurulan İşbankası ve Sümerbank yer
almıştır. By gün ülkemizin camı sektörü ve cam sektöründe
kullanılan sentetik soda üretimi İşbankası'nın bir iştiraki olan
Şişecam grubunun kontrolü altındadır.. Yine bor madenlerimizin
bir hammadde girdisi olarak kullanılıp ileri ürünlere dönüş-
mesi Şişecam'a bağlı camı fabrikaları ve Gam Elyaf A.Ş.
tarafından sağlanmaktadır.. Hiçbir yasaklama olmamasına
rağmen 4 milyon tonu bulan küresel borfiber pazarında
Cam Elyaf A.Ş'nin 30 bin ton kapasitesi dışında özel sektör
bor fiber yatırımı yapmamaktadır..

Ülkemizde üretiminde bor kullanılan tüm sanayilerin
ihtiyaç duyduğu hammadde» Eti Holding tarafından, üstelik
benzer yabancı sanayilerin temin fiyatlarının çok altında
karşılandığı gibi üretiminde bor kullanıp da Eti Holdingden
bunu temin edemeyen bir tek. sanayici ve sanayi tesisi
yoktur. (Seramik sanayi., demir çelik sanayi, cam sanayi,
deterjan sanayi, petrokimya sanayi..... ihtiyaç duyduğu bor
ürünlerini Eti Holdingden almaktadırlar.)

Ülkemizde bor sanayinin gelişmesini engelleyen ne Eti
Holding nede 2840 sayılı yasadır. Bor sanayinin gelişmesini
engelleyen temel neden girişimcilerin teknoloji bula-
mamaları ve sanayi tesisleri kurmaya kaynak tahsis etme-
meleridir, işte bu nedendir ki özel sektörün ilgi göster-
mediği madene dayalı sanayi tesisleri devlet ve onun ku-
rumları tarafından kurulmaktadır. Ne, yazık ki tütünümü-
zün,, pancarımızın, şeker fabrikalarımızın, hayvancılığımızın
yok edilmesini sağlayan ve Dünya Bankası ile IMF'nin bir
dayatması: olarak gelişen özelleştirme uygulamaları,, Ma-
dencilik alanında da Cumhuriyet kazanımlarını yok etmekte-
dir. Madencilik alanında özelleştirme uygulamaları bir
tarafından yer altı kaynaklarımızın yabancılar tarafından ele
geçirilmelerini sağlarken, diğer taraftan korulu olan çinko,
ferrokrom ve bakır tesislerimizin kapatılması sonucunu
doğurmuş bununla da. yetinmeyerek Sümerbank gibi, Eti-
bank gibi kuruluşunun altında Büyük Önder Atatürk'ün im-
zası bulunan kuruluşlar tarihin karanlıklarına gömülmüştür

Bor madenlerinin stratejik olmadığı iddiası da bor mine-
ralinin artık taşıt araçlarında enerji kaynağı olması , bor
füzyonu ile çok ucuz ve sınırsız elektrik enerjisi üretilebile-
ceğinin kanıtlanması ve taşıt araçlarında yakıt olarak sod-
yum bor hidritin kullanılmaya başlanmasıyla açık bir yalan
ve aldatmaca olduğu tartışılmaz bir biçimde ortaya çıktığı
gibi» dünyada bor rezervlerinin tükenmeye yüz tuttuğu bir
ortamda, çağımızın ve gelecek çağların ikamesi neredeyse
imkansız ve tüm dünyayı yüzlerce yıl besleyecek büyük-
lükteki bor madenlerimizin özelleştirilmesini millileştirme

söylemleri ile tedavüle süren kafaların aslında emperyalistlerin yeni Artin Kemalleri olduğu ortaya çıkmıştır.

YA ARTIN! KEMAL'İN KARANLIĞI

YA MUSTAFA KEMAL'İN AYDINUÖİ

Bora dayalı sanayiinin gelişmemesinin nedenini Eti Holding, devlet ve 2840 sayılı yasaya bağlayarak kamuoyunu yanlış bilgilendirenler, özelleştirme adına kamuoyu yapıcılığına soyunanlar, bor madenlerimiz ve bundan yaratılan değerden yeteri kadar faydalanılmadım ileri sürenler,, buyurun fiberglass yatırıma, cam yatırıma, ileri teknoloji donanımı, ileri ve kompozit malzeme yatırıma; yapısal elemanlar» kaplama elamanları, boya yapışkanlar, ısı dayanımlı elemanlar» yalıtım» devre kartları, kondansatörler,, fiber optik, mercekler, konut inşaat ve inşaat malzemeleri, deniz inşaat, sıvı kristal ekranlar, uzay havacılık ekipmanları, titreşime dayanıklı malzemeler, gaz türbinleri, süper iletkenler, elektrik motorları, motorlar, kesici takımlar, katı yağlayıcılar, sentetik yağlar, yalıtkanlar, nötron absorbanlar, nükleer reaktörler, devre elemanları,, yarı iletkenler,, bilyalar, mekanik sızdırmazlık elemanları,

aşındıncılar» termal plastikler,, elektrik, elektronik parçalar,, transistörler, katalizörler, güneş piller», teller, fiberoptik kablolar,,,, üretimleri sizleri -bekliyor. İşte size BİR: BUÇUK TRİLYON DOLARIN ÜZERİNDE BİR PAZAR BU PAZARDAN %5 RAY KAPIN YETER. İŞTE SİZE ÜLKEMİZE FAYDALI OLABİLECEK TÜRK AKLI VE ZEKASINI TÜM! DÜNYAYA KANITLAYABİLECEĞİNİZ ÜRETİM VE REKABET ALANI

Bakalım, amacınız üzüm yemek mi, yoksa başıyıcı döverek elinden bağı almak mı? Ya ekle Artin'liğe soyunup Türk milletine ait yüzbinlerce şehadette sulanmış, yer altı kaynaklarımızı emperyalistlerin eline mi teslim etmek? Belki de hepsinden önemlisi 'esir madenleri' esaretten kurtarma bahanesiyle sömürge bir ülke 'köle madenler' 'köleleştirilmiş bir millet mi yaratmak?

Bu arada devlete düşen görev de tüm yer altı kaynaklarımızın ham olarak ihracını yasaklamak. Zaten çağı yakalamak iddiasında olan ülkemize 21. yüzyılda 3» dünya ülkelerinin yaptığı ham maden satıcılığı da hiç yakışmıyor. Üstelik ham maden ihracatı suretiyle 'bizden sonraki nesillerin yaşam ve refah halklarını da çalmıyor muyuz?

KAMU KURUMLARINDAKİ UYGULAMALAR ÜZERİNE

Erdal BİLGİNER

Emeklisi olduğum ve yakından tanıdığım bir kamu kuruluşu olan MTA Genel Müdürlüğünden örnekleme yaparak hemen konuya girmek istiyorum.

MTA Genel Müdürlüğünde çalışan teknik elemanların büyük bir kısmı 657 sayılı İ.D.M. Yasasına bağlı olarak istihdam edilir. Çoğunluğu genç teknik, elemanlardan oluşan bir başka grup ise» hizmet alımıyla veya mahalli işçi statüsünde istihdam edilir. Yıllardır süre gelen işçi statüsünde genç teknik eleman istihdamının yanına ek» şimdi bir de yaşlı teknik eleman(emekli) istihdamı için yeni bir formül aranıyor.

Teknik ya da idari amaçla tüm kamu kuruluşlarında benzeri uygulamaların olduğu bilinir. Yaşama geçirilen veya önerilen bu çabı uygulamaların, yönetimler ve çalışanlar açısından ne anlam ifade ettiğinin ve sonuçlarının neler olabileceğinin birkez daha tartışılması yararlı olacaktır.

Kamu yöneticilerince önerilen bu gibi uygulama düşünceleri, kişisel inisiyatif kullanılarak iyi niyetle gündeme getirilmiş bir yaklaşımdan çok» çalışanlara alternatif ucuz işgücü tehdidi olarak değerlendirilmelidir. Ayrıca benzeri uygulamalarla üretilecek işler, Serbest Piyasa Ekonomisinin bir nimeti olarak kamuya sağladığı tasarruftan bahisle özelleştirme propagandasında da kullanılacaktır.

Yönetimlerin düşüncesi ne olursa olsun, biz konuya kamunun çıkarları ile kamu çalışanlarının sorumlulukları açısından bakmak durumundayız.

Kısaca bahsetmek gerekirse, ABD liderliğindeki Küresel Emperyal Sistem'in amacının tüm kamusal varlığımızı .. çokuluslu şirketlere ve onların yerli ortaklarına devretmek olduğunu yirmi yıldır yaşayarak gözlemliyoruz. Bu amaçla yapılan kamu kurumlarının verimsizliği ve çalışanlarının ataleti propagandası,, devir işlemlinin özelleştirmenin) hayati gereksesi olarak sürekli gündemde tutuluyor..

Oysa, Kamu Kurumlarını gözden düşürmek ve özelleştirmek amacıyla bu kurumların hantalaştırıldığı, işlevlerinden uzaklaştırıldığı, istenilen amaca ulaşmak ve siyasi rant nedeniyle gereğinden fazla istihdam edilerek zarar ettirildiği; kamu çalışanlarının sistematik olarak üretimden uzaklaştırıldığı, dolayısıyla yıldıştırıldığı ve yabancılaştırıldığı gerçeği IMF ve Dünya Bankası marifeti ile dayatılan yıkım politikalarının bir sonucudur. Bu bağlamda kamu çalışanlarına yönelik alternatif uygulamalarla üretilecek işlerin; çalışanların ne denli atıl olduklarının kanıtı olarak sunulması, aynı işi yapan meslektaşların farklılaştırılarak birbirlerinden uzaklaştırılması, iş bulamayan binlerce insanın çalışanlara alternatif bir tehdit unsuru olarak gösterilmesi ve birbirlerine adeta düşmanlaştırılması bu yıkım politikalarının aynı zamanda gereğidir.

Kamu Varlıklarının yağmalanmasına karşı olmanın ve kamu varlıklarına sahip çıkmanın yollarından biri de yukarıda sözü edilen uygulamalara ve benzeri uygulama düşüncelerine karşı çıkmak, kamu çalışanlarına yamayan atıl insan figürünü üretirek ve ürettiğine sahip çıkarak şiddetle reddetmek» çalışanların kamuya karşı olan sorumluluklarından en azından birini yerine getirdiği anlamına gelecektir.